

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ "ΤΡΕΛΛΑ, ΤΟΥ ΜΠΑΛΖΑΚ

Το πιο αγαπημένο όνειρο του συγγραφέως της «Ανθρώπινης Κομωδίας». Πώς θα κέρδιζε ελέγκτρα έκτακτομύρια. Μια πρόταση στον περιφημο διασκηρυχ Χαρέλ. Το ραντεβού των «πέ ντε». Πέντε συγγραφείς για ένα δράμα. Πώς έγραψε «Ο Βασιλιάς», κλπ. κλπ.

Είπε γνωστό σ' όλους ότι ο Μπαλζάκ, ο μεγαλοφυής συγγραφέας των έβδομηχτα περίπου μυθιστορημάτων του, που αποτέλεσαν την «Ανθρώπινη Κομωδία», ζούσε διαρκώς πηκνόμενος στα χρήη, με μία θανάσιμη πάντα αγωνία για την άλλη μέρα και προσπαθώντας να ξεφύγει με χιλίες-δύο πονηρίες από τα νύχια των δανειστών του, που τον κυνηγούσαν με τους δικαστικούς κλητήρες και τους άστυφύλακες. Κι' ωστόσο, αυτός ο τραγικός συγγραφέας, παρ' όλο τον καταθλιπτικό έφιαλη των χρησών του, έπεφτε με τα μούτρα στη δουλειά κι' έγραφε χιλιάδες άρθρα-οράδες το ημερομηνικό, με την έλπίδα ότι θα κατάφερε κάποτε να εξελασπώρη, να πληρώσει τους δανειστές του και να γίνει πλούσιος. Έκανε λοιπόν ένα σωρό αφάνταστους υπολογισμούς, διασχίζοντας επιχειρήσεις που χρονοκοπούσαν την άλλη μέρα και χειρότερον τη θέα του. Μία ο Μπαλζάκ ήταν από τους απελλοθές έντιμους ανθρώπους, που δεν γάμον ποτέ το θάρος τους. Κάθε φορά δέ που χρονοκοπούσε μία από τις εκλοσισοεισές επιχειρήσεις του, ξαναγύριζε σ' ένα παιχτό και άγαπημένο του όνειρο: Στο όνειρο θα φραμίδιζε ως θεατρικός συγγραφέας και να γίνει εκατομμυριοχός με τις μεγάλες έπιτυχίες του.

Μία μέρα λοιπόν πήρε την απόφαση να πραγματοποιήσει το «όνειρο των όνειρων» του, όπως έλεγε, και πήγε πρωί-πρωί στον διασκηρυχ Χαρέλ, που είχε τότε το περίφημο «Θέατρο της Πόρτ Σαιν-Μαρτέν».

- Θέλετε να πλουτίσετε; τον ρώτησε άπτοια ο Μπαλζάκ.
- Βεβαίως! του απάντησε χαμογελώντας ο διασκηρυχ.
- Έ, λοιπόν! Θα πλουτίσετε, αν ανέθεσετε άμισος ένα έργο μου...
- Γιά να το δοίτε πρώτα. Είστε γραμμένο!...
- Είστε έτοιμο κώδικας και καθαρογραμμένο! Μπορείτε να μοιράσετε άμισος τους ρόλους... του έξηγησε ο Μπαλζάκ. Θα κερδίσετε εκατομμύρια!...

-Κι' εγώ έλπίζω ότι θα κερδίσουμε πολλά εκατομμύρια... του είπε κατενθουσιασμένος ο Χαρέλ. Φέριτε μου γρήγορα το χειρόγραφο.

-Θά σάς το φέρω! φώναξε ο Μπαλζάκ. Θα υποροίσετε άδύσος να μου δώσετε από αυτά τα εκατομμύρια που θα κερδίσουμε, μία μικρή φροσταντάς; Έχω ανάγκη από δεκαπέντε χιλιάδες φράγκα...

-Διαβάστε μου πρώτα το έργο σας! του απάντησε ψυχρά ο διασκηρυχ. «Επειτα θα δοίμε τι μπορεί να γίνει»...

-Μά δεν έχετε άμπατσούνη σ' μένα; δέ αμαρτήρηθηκε ο μεγάλος συγγραφέας. Είστε ένα άριστοέγγημα!...

-Δέν συνήθιζε να πιστεύει σε λόγια... ψυθύρισε ο Χαρέλ. Έχω σκαρ πολλές φροές. Θέλω να δω το έργο. «Επειτα, αν μου άρέσει, θα σάς δώσω την φροσταντάς που μου ζητάτε»...

-Ω, θα σάς άρέσει! Είναι ο Μπαλζάκ. Είναι το καλύτερο έργο μου.

-Τό πιστεύω. Σας περιμένο λοιπόν...

-Θάρω αύριο!...

-Μάλιστα, αύριο τ' ξαναλέμε, αφού πρώτα μου διαβάσετε το χειρόγραφο...

Κι' ο Μπαλζάκ, ολόχαρος, έτριξε άμισως να βοηθί τους δανειστές του. -Κόρη, τοίς είπε. Σας παρακαλώ να κάνετε λίγη ένομομη. Σας τητώ μία μικρή προδοσιμία εικοσιστοσάων φράων. Αύριο θά πάω ένα με γάλο πούσιν για κάποιο θεατρικό έργο μου και θα σάς ξεπληρώσω!...

Οι δανειστές του, με την έλπίδα ότι θα έπασχαν σ' άλλησια τα λεφτά τους, του έδωσαν την προδοσιμία που ζητούσε.

Όταν όμως έμεινε μόνος ο Μπαλζάκ, άρχισε να συλλογίζεται κάπως ψύχραμα. Πού ήταν αυτό το περίφημο θεατρικό έργο; Τι ήταν άραγε; Δράμα, κομωδία, φάρα; Κι' έπειτα, πώς θά μπορούσε να το γράψη μέσα σε μία νύχτα;

Ο Μπαλζάκ, όπως συνήθως, δεν έχασε το θάρρος του. Κάθισε μπροστά στο γραφείο του κι' έγραψε από ένα σημείωμα σε τέσσερες φίλους του, δορίζοντας τους ένα ραντεβού για τις πέντε ή ώρα το απόγευμα σ' ένα καφενείο των Βουλεβάρτων.

Στις πέντε άκριθως, οι τέσσερες φίλοι του ήταν παρόντες: Ο Θεόφιλος Γκακιέ, ο Έδουάρδος Οδολιάς, ο Λωρράν Ζάν κι' ο Ντό Μπαλζάκ, άλοι τους ποιητάι και συγγραφέας, πασίγνωστοι στο Παρίσι, μα και άπνεταρα.

-Έχετε ανάγκη από λεφτά; τους ρώτησε ο Μπαλζάκ, μόλις μπήκε στο καφενείο.

-Ναι! του απάντησαν κι' οι τέσσερες με μια φωνή.

-Άκούστε, λοιπόν: Αύριο, την ίδια ώρα, θα έλθω ο καθένας σας από χιλια φράγκα!...

Οι φίλοι έξοπασαν σε ζητοκραυγές. «Επειτα άρχισαν να τον ρωτούν τι έπρεπε να κάνουν; Να πουλήσουν την ψυχή τους στο διάβολο!...

-Όχι, φίλοι μου! τους έξηγησε ο Μπαλζάκ. Απλοσώτατα: Θα γράψουμε ένα δράμα σε πέντε πράξεις!

-Κι' οι πέντε; ρώτησαν κατάθλιπτοι.

-Μάλιστα! συνέχισε ο Μπαλζάκ. Πέντε συγγραφείς θα γράψουν ένα δράμα. Ο καθένας θά γράψη άπόψε μία πράξη.

Ο Γκακιέ κι' ο Οδολιάς διάσασαν λιγάκι. Και ρώτησαν:

-Δέν μπορούμε να έχουμε κι' άλλη μία νύχτα στη διάθεσή μας;

-Αδύνατον! φώναξε ο Μπαλζάκ. Πρέπει το δράμα να γραφί άποψε! Αύριο θά το δώσω στον Χαρέλ, τον διασκηρυχ του «Θεάτρου της Πόρτ Σαιν-Μαρτέν»!...

-Έ, τότε, για να δοίμε τι μπορεί να γίνει... του απάντησαν. Έχετε κανένα θέμα;

-Όχι!... Δέν έχω τίποτα!... άμολόγησε ο Μπαλζάκ.

-Μά, τέλος πάντων, δεν έχετε στο νου σας κανένα άρχη;

-Ζητάτε πολλά πράγματα!... τους μάλωσε ο Μπαλζάκ. Αν ήξερα τι θά ήταν το δράμα, δεν ήπιχε λόγος να σάς μαζέγω εδώ πέρα.

Ο καθένας λοιπόν προσπάθησε να βοηθί καμιά ιδέα. Μία ή ιδέα του ενός δεν άρεσε στους άλλους τέσσερες. Κι' άρχισαν λοιπόν έτσι να συζητούν ώρες κι' ώρες, δίχως να μπορούν να συμφωνήσουν. «Επειτα ήθελε ή ώρα του ραντεβού. Άπάνω στάτε στο τραπέζι, ο Μπαλζάκ είχε μία έπιπνεσι.

-Επειδή κανείς δεν βρίσκει καλό το θέμα του άπκου, τους έξηγησε, σάς προτεινω το έξης: Θα βάλουμε μέσα σ' ένα καπέλλο πέντε κλήρους με τα πέντε θέματα κι' όλοι άποφασίσει ή χύπη καύ υποθέσει θά γραφί άπόψε κι' από τους πέντε μας. Είσατε συμφωνοί;

Μά κι' έτσι δεν συμφώνησαν. Ο καθένας ήθελε ν' αναπτύξη την άποψή του άλλου με τον δικό του τρόπο.

-Εγώ θά βάλω στη δεύτερη πράξη αυτή τη σκηνή.

-Εγώ στην τρίτη πράξη θά βάλω την γυναίκα να έμολογησθί την άπιστία της στον άνδρα της...

-Αυτό δά έλιπε! Δέν πρέπει να άμολογήσθί τίποτε!...

-Στό τέλος πρέπει ο άνδρας της να την σκοτώσθι!...

-Όχι, προς Θεού! Στο τέλος πρέπει να είναι έγχαριστο!...

-Μά θά είναι έτσι γελοίο!... Εγώ δεν άνακατείνω! Γράψτε το δράμα οι τέσσερες!...

-Δέν πάτε να κρημασθίτε άλοι σας, θεότρελλοι! φώναξε στο τέλος ο Μπαλζάκ, έξω φρενών. Στο διάβολο ή συνεργασία! Θα το γράψω μόνος μου!...

Μά οι φίλοι του ήθελαν να κερδίσουν τα χιλια φράγκα ο καθένας κι' άρχισαν πάλι να συζητούν εσπί νέων βάσεων, άδειάζοντας τη μία μπουτίλια ύστερ' από την άλλη. Τα μεσάσχητα λοιπόν, μεθυσμένοι, άποκομήθρησαν κι' οι τέσσερες πάνω στο τραπέζι. Ο Μπαλζάκ όμως δεν είχε πιη. «Ήθελε με κάθε τρόπο να γράψη το δράμα. Σύντηας λοιπόν τον Λωρράν Ζάν, που είχε πιη λιγώτερο άπ' όλους, και βγήκε μαζί του άπ' το καφενείο.

-Πάμε στο σπίτι μου, του είπε. Έμεις οι δύο μόνο θά γράψουμε το δράμα σε...τέσσερες πράξεις. Και μη σέ νοιάζει! Θα πάω από τόν Χαρέλ κι' από τους δανειστές μου άλλες εικοσιστέσσερες ώρες προδοσιμία. Έμπερ! Έσθ θά γράψη δυο πράξεις κι' άλλες δυο έγω. Τίτλος του έργου: «Ο Βασίλης»... Την ιδέα την άκουσε στο καφενείο. Έ, λοιπόν! Φτάνουν τα λόγια. Πρέπει να πέσουμε με τα μούτρα στη δουλειά.

Έτσι κι' έγινε.

Μέσα σε δυο νύχτες ο Μπαλζάκ και ο Λωρράν Ζάν έγραψαν το δράμα «Ο Βασίλης». Μά δυστυχώς ο συγγραφέας της «Ανθρώπινης Κομωδίας» δεν έκέρδιζε από αυτό εκατομμύρια, γιατί το έργο του σημείωσε μού...πανηγοική άπιστία!...

-Πάμε στο σπίτι μου... του είπε ο Μπαλζάκ. Έμεις οι δύο μόνο θά γράψουμε το δράμα...